

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

СХВАЛЕНО

Протокол
Вченої ради ХНТУ
від «19» березня 2019 р. № 5

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор ХНТУ

Бардачов Ю.М.

від « 19 » 2019р.

ПОЛОЖЕННЯ

про педагогічну практику аспірантів

Херсонського національного технічного університету

Херсон 2019 р.

Загальні положення

1.1. Положення про педагогічну практику аспірантів (далі – Положення) Херсонського національного технічного університету (далі - Університет) регламентує порядок проведення педагогічної практики аспірантів, що проходять підготовку за очною та заочною формою підготовки.

1.2. Педагогічна практика є компонентом практичної фахової підготовки до здійснення науково-педагогічної діяльності у закладах вищої освіти й спрямована на формування вмінь проведення освітнього процесу у вищій школі і набуття навиків педагогічної діяльності, зокрема, професійних якостей у викладанні фахових дисциплін, організації навчальної підготовки студентів, науково-методичної роботи.

1.3. Педагогічна практика аспіранта розглядається як один із компонентів освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії, відповідно до вимог Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах, затвердженого Постановою КМУ від 23.03.2016 р. № 261.

Мета і завдання педагогічної практики аспіранта

2.1. Практика організовується та проводиться на кафедрах ХНТУ, з **метою** набуття досвіду педагогічної діяльності, а також:

- *закріплення* і поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання в аспірантурі;
- *поглиблення* та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань практики;
- набуття досвіду *проведення* під безпосереднім керівництвом керівника практики лекційних, семінарських та практичних (тренінгових) занять, а також консультацій;
- *інтеграції* науково-дослідної та педагогічної діяльності практикантів;
- *впровадження* результатів дисертаційної роботи в освітній процес;
- *формування* педагогічних здібностей на основі первинного досвіду практики;
- формування навичок самоосвіти і самовдосконалення.

2.2. У процесі проходження практики аспіранти повинні ознайомитися з усіма видами робіт науково-педагогічного працівника, передбачених Положенням про кафедру та виконати, як практикант, наступні **завдання**:

навчальні:

- зі знань нормативно-правової бази, що регламентує організацію освітнього процесу у вищій школі, функціональні обов'язки науково-педагогічного персоналу та основ методики викладання у закладах вищої освіти;

- із формування навичок із забезпечення зв'язку та використання теоретичних знань з фахових дисциплін у розв'язанні конкретних навчальних, розвивальних і виховних завдань;
- із формування психолого-педагогічної готовності до проведення занять з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності;
- із опанування сучасних освітніх технологій та методів навчально-виховної роботи;

наукові:

- поглиблення знань з фахових навчальних дисциплін, вільне оперування категоріально-поняттєвим апаратом наук;
- самостійного вивчення передового педагогічного досвід, узагальнення й використання його у професійній діяльності;
- формування вмінь здійснення науково-дослідницької роботи у процесі практики;
- виробляти навички грамотного перетворення наукової інформації в навчальний матеріал;

виховні:

- виховувати інтерес до педагогічної діяльності;
- формувати потребу у педагогічній самоосвіті та самовдосконаленні;

професійні:

формування:

- вмінь та навичок педагогічного впливу на особистість;
- навичок використання професійної риторики, організації процесу спілкування і управління ним;
- вмінь володіння технікою мови, прийомами, що допомагають переконувати, критикувати, досягати рішень, компромісів і конвенцій;
- вмінь володіння культурою педагогічного спілкування, а саме: уміння слухати, ставити запитання, аналізувати відповідь;
- здатності до оцінювання навчальних досягнень студентів відповідно до встановлених критеріїв та використання інноваційних методів та прийомів оцінювання їх навчальної діяльності;
- вмінь розробляти фабули ділових ігор, ситуаційних задач, тренінгів, квестів, різних видів тестів;
- здатності здійснювати відбір і реалізацію змісту навчального матеріалу відповідно до мети і завдань освіти з урахуванням її функцій, а також особливостей навчального закладу, навчальних груп, окремих студентів;
- здатності подавати навчальний матеріал доступно і переконливо;
- здатності методично доцільно використовувати традиційні та інноваційні види посібників (електронних, мультимедійних), аудіативні, аудіовізуальні та візуальні технічні засоби навчання;
- здатності застосовувати форми і методи дистанційного навчання (дистанційних лекцій, веб-семінарів, навчальних чатів);
- здатності визначення організаційної структури заняття залежно від мети, змісту та конкретних умов проведення;

- здатності визначення форм, методів, засобів навчання, що відповідають дидактичним принципам;
- здатності визначення навчальної, розвиваючої, виховної мети заняття зі спеціальності, організаційні форми й методи їх реалізації;
- здатності добирати, а в разі необхідності виготовляти, дидактичний матеріал та наочні засоби відповідно до пізнавальної мети, підтверджувати теоретичні положення та висновки прикладами з практики;
- застосовувати технічні засоби навчання: використання системи MOODLE, розміщеної на веб-порталі ХНТУ.

Організаційні основи педагогічної практики аспірантів та її зміст

- 3.1. Термін проходження практики та її програма визначаються в індивідуальному плані аспіранта, затверджуються науковим керівником, узгоджуються із завідувачем кафедри, на якій навчається аспірант.
- 3.2. Керівником практики призначається науковий керівник дисертаційного дослідження.
- 3.3. У межах завдань практики здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії **має право:**
- ознайомитися з номенклатурою справ кафедри (обліково-звітними та навчально-методичними матеріалами);
  - користуватись матеріально-технічною базою кафедри;
  - звертатися за консультаціями з надання методичної допомоги до безпосереднього керівника практики;
  - відвідувати заняття досвідчених науково-педагогічних працівників кафедри з метою вивчення методики викладання та передового педагогічного досвіду;
  - вносити пропозиції щодо вдосконалення організації і порядку проведення практики.
- 3.4. При проходженні практики здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії **зобов'язаний:**
- вивчити нормативно-правові акти з питань законодавчого та нормативно-правового регулювання питань вищої освіти в Україні, організації освітнього процесу та діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти;
  - дотримуватися службової дисципліни, норм моралі та професійної етики;
  - виконувати унормовані вимоги наукового керівника практики;
  - результати проходження практики відображати у звітній документації.
- 3.7. У результаті проходження практики здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен **знати:**
- нормативно-правові акти, які регламентують діяльність закладів вищої освіти, планування й організацію освітнього процесу;

- функціональні обов'язки науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти;
- особливості оформлення індивідуального плану роботи науково-педагогічного працівника та змістовне наповнення усіх видів його діяльності;
- організацію впровадження та практику використання комп'ютерної техніки, інформаційних та мультимедійних систем;
- форми та засоби організації й контролю самостійної роботи здобувачів вищої освіти;
- структуру та зміст навчальних планів;
- вимоги до складання тематичного плану, навчальної програми, робочої навчальної програми, планів-конспектів семінарського і практичного занять, методик їх підготовки, проведення й аналізу.

3.6. У результаті проходження практики здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен **вміти**:

- методично грамотно оформлювати плани-конспекти лекційних, семінарських та практичних занять (логічність і послідовність, повноту і репрезентативність, використання нормативних та наукових джерел, загальну грамотність, якість дидактичних матеріалів);
- укладати тестові матеріали для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу;
- встановлювати контакт з аудиторією та підтримувати його протягом заняття;
- використовувати різні технічні засоби навчання в освітньому процесі;
- аналізувати, узагальнювати та обґрунтовувати результати педагогічної діяльності.

За результатами проходження практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії повинен **отримати навички**:

- проведення заняття в якості науково-педагогічного працівника;
- підготовки необхідних для занять наочних засобів, методичних рекомендацій, дидактичного забезпечення;
- передового педагогічного досвіду і застосовувати його у власній практичній діяльності;
- підготовки до лекцій, практичних та семінарських занять за науковою літературою, монографіями, дисертаціями, енциклопедіями, словниками, періодичними та іншими джерелами.

3.7. Під час навчальної практики практикант повинен оволодіти основами конструктивно-планувальних, комунікативно-навчальних, організаційних та дослідницьких умінь, які підлягають оцінюванню:

конструктивно-планувальні вміння:

- складати план-конспекти лекційних, семінарських та практичних занять; визначати мету та завдання кожного заняття, його структуру;
- укладати зміст план-конспекту заняття;
- доцільно добирати дидактичний матеріал, визначати систему завдань і вправ;

- обирати ефективні методи і прийоми досягнення сформульованих цілей занять;
- встановлювати міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки;
- використовувати усі дидактичні можливості підручників з навчальної дисципліни (методичний апарат, контрольні питання і завдання, ілюстративний матеріал, вправи тощо);
- визначати послідовність виконання завдань на практичному занятті;
- використовувати реальні та проектувати навчальні ситуації;
- методично грамотно використовувати технічні засоби навчання на занятті;
- проводити методичний аналіз навчального матеріалу: встановлювати наступність і перспективність у вивченні, співвідношення між теоретичним матеріалом і практичними вміннями,
- диференціювати матеріал за ступенем складності його засвоєння, виокремлювати головне;

комунікативно-навчальні вміння :

- встановлювати і підтримувати контакт з аудиторією;
- визначати об'єкти контролю навчальної діяльності студентів і добирати відповідні їм методичні прийоми, у тому числі тестові завдання;
- розуміти та застосовувати різні засоби комунікації;

організаційні вміння:

- організовувати виконання власного плану практики;
- забезпечувати потрібний ритм навчальної діяльності на заняттях;
- навчати студентів раціональним прийомам самостійної роботи;
- раціонально поєднувати колективні (фронтальні, групові, парні) та індивідуальні форми роботи з урахуванням теми і завдань заняття;
- здійснювати різні прийоми активізації студентів;
- методично доцільно використовувати традиційні посібники, аудіативні, аудіовізуальні та візуальні технічні засоби навчання;

розвивально-виховні вміння:

- реалізовувати навчальний, розвивальний та виховний потенціал змісту заняття;
- формувати і розвивати інтелектуальну та емоційну сфери особистості студента, його пізнавальні інтереси;

дослідницькі вміння:

- виявляти рівень сформованості професійних навичок та вмінь використовуючи можливості змісту навчальної дисципліни;
- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід науково-педагогічних працівників кафедри, переносити ефективні прийоми і форми роботи в практику власної діяльності;
- вивчати нормативні, науково-методичні та педагогічні джерела інформації, а також вдосконалювати знання з дисциплін психолого-педагогічного циклу.

Звітна документація

- 4.1. Після закінчення педагогічної практики аспірант подає на кафедру:
- загальний звіт про проходження практики (див. у Додатку);
  - відгук наукового керівника про проходження практики;
  - тексти підготовлених і проведених лекцій, методичні розробки та інші матеріали проведених семінарських, практичних, лабораторних занять.
- 4.2. Аспіранти, які працюють в Університеті за строковим трудовим договором, подають відповідну документацію, яка підтверджує виконання навантаження й атестуються кафедрою на основі поданої звітної документації.
- 4.3. Звіт про проходження практики та витяг із протоколу засідання відповідної кафедри про його затвердження враховуються при атестації та подаються особисто аспірантом до відділу аспірантури та докторантури під час атестації.

Права та обов'язки аспіранта

- 5.1. Аспірант спільно з науковим керівником обирає конкретний термін проходження практики.
- 5.2. Аспірант має право звернутися до наукового керівника, завідувача відповідної кафедри, завідувача аспірантури та докторантури з усіх питань, які виникають упродовж проходження практики.
- 5.3. За попередньою домовленістю аспірант може відвідувати заняття провідних фахівців Університету задля вивчення особливостей методики викладання, знайомства з передовим педагогічним досвідом.
- 5.4. Аспірант самостійно виконує всі види робіт, передбачені програмою педагогічної практики, ретельно готується до кожного заняття.
- 5.5. Аспірант у своїй роботі керується правилами внутрішнього розпорядку Університету, розпорядженнями ректорату та керівників практики. У разі невиконання вимог, що ставляться до аспіранта-практиканта, йому може бути відмовлено у подальшому проходженню практики.
- 5.6. Аспірант, якого відсторонили від проходження педагогічної практики або практика якого оцінена незадовільно, вважається таким, що не виконав індивідуальний план роботи аспіранта і, відповідно до вимог Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах, затвердженого Постановою КМУ від 23.03.2016 р. № 261 підлягає відрахуванню з аспірантури.
- 5.7. У десятиденний термін після завершення педагогічної практики аспірант подає належним чином оформлену звітну документацію на кафедру для обговорення й затвердження.

Керівництво практикою

6.1. Загальне керівництво та контроль за проходженням практики аспірантом покладається на завідувача кафедри, на якій аспірант навчається.

6.2. Безпосереднє керівництво та контроль за виконанням плану проходження практики здійснює науковий керівник аспіранта, який:

- забезпечує чітку організацію, планування та облік результатів практики;
- затверджує загальний план-графік проведення практики, його місце в системі індивідуального планування роботи аспіранта;
- добирає дисципліни, навчальні групи для проведення занять аспірантом упродовж педагогічної практики;
- надає аспіранту методичну допомогу при плануванні та підготовці до занять;
- контролює роботу аспіранта, консультує, відвідує заняття та контролює інші види робіт із студентами, усуває недоліки в організації практики;
- готує відгук про педагогічну практику аспіранта та її результати.

6.3. Завідувач аспірантури та докторантури:

- знайомить аспірантів із Положенням, формою та змістом звітної документації;
- здійснює облік проходження педагогічної практики аспірантів Університету.

Завідувач відділом
аспірантури і докторантури

I.M. Куліш

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з наукової роботи

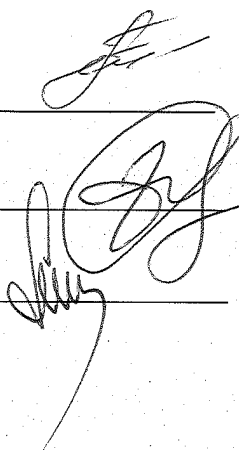
Г.Г. Савіна

Голова профкому

Ф.Г. Семенченко

Провідний юрисконсульт

О.М. Репін

Міністерство освіти і науки України
Херсонський національний технічний університет

З в і т
про педагогічну практику

аспіранта _____
кафедри _____
спеціальність _____
Термін проходження: _____

Науковий керівник _____
"_____" _____ 20____ рік

Завідувач кафедрою _____
"_____" _____ 20____ рік

План проходження практики

	Зміст практики	Дата

Стислий опис змісту педагогічної практики

1. Знайомство з організацією навчально-виховного процесу у ВНЗ.
2. Вивчення досвіду викладання провідних викладачів Університету під час відвідування занять.
3. Розробка змісту навчальних занять, самостійна методична робота з дисциплін.
4. Самостійне проведення занять, самоаналіз.

Форми проведених занять

Дата і час проведення	Академічна група	Тема заняття	Вид заняття

5. Участь в оцінюванні якості різних видів робіт студентів.
6. Індивідуальна робота зі студентами, консультування.

Дата

Підпис

